

6. FYZIOLOGIE ROSTLIN

AUTOTROFIE:

- Příjem C z anorganických látek (CO₂) a následná syntéza uhlikatých řetězců
- fotosyntéza

HETEROTROFIE:

- Příjem C z organických látek

SPOROFITÉ = příjem C z odumřelých rostlin a živočichů, houby a bakterie

PARAZITÉ = příjem C z živých organismů

- **HEMIPARAZITÉ** = schopni fotosyntézy – poloparazit – haustoria (jmelí)
- **HOLOPARAZITÉ** = nezelené rostliny – od hostitele berou vše, kokotice, podbílek šupinatý

MIXOTROFIE = smíšený typ výživy, masožravé rostliny, mucholapka

SYMBIÓZA = vztah dvou organismů, které si jsou navzájem prospěšní – hlízkovité bakterie a kořeny bobovitých rostlin (hrách, fazol)

MYKORHIZA = houby a kořeny stromů /rostlina dodává hodu a minerální látky/ hřib smrkový...

HYDROPONIE = pěstování v živných roztocích

SUŠINA = zbavení se vody, sušení

POPEL = spálení, odchází voda, CO₂, NO₂

BIOGENNÍ PRVKY = nezbytné pro život

- **Makrobiogenní** = C, O, N, H, S, P
- **Mikrobiogenní** = Cu, Zn, Mn, Mo, B

FOTOSYNTÉZA:

- Autotrofní
- Přeměna látek anorganických na látky organické
- V chloroplastech
- Sluneční energie, v listech, stonku – chlorofyl
- $\text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{O}_2 + \text{H}_2\text{O} + \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$

PRIMÁRNÍ DĚJ:

= světelná fáze = přeměna energií

- V thylakoidech chloroplastů (vnitřní membrána)
- Pohlčení světla – chlorofyl A – redukce koenzymu
- - syntéza ATP
- - fotolýza vody $\rightarrow \text{O}_2$ ($\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{O}_2 + 2\text{H}^+$)

SEKUNDÁRNÍ DĚJ:

= temnostní fáze = přeměna látek

- Ve stromatu chloroplastů (vyplňuje vnitřek)
- Redukce CO₂ a vznik glukózy
- **Akceptor** = pětiuhlíkový cukr = příjemce CO₂
- **Rychlost ovlivňuje:** Světlo, koncentrace CO₂, teplo, H₂O, množství chlorofylu, stáří listů, minerální výživa

DÝCHÁNÍ:

= respirace

- Aerobní disimilační děj
- Ve všech buňkách – celý život
- $C_6H_{12}O_6 + 6O_2 \rightarrow 6CO_2 + H_2O + \text{energie}$

1. FÁZE = GLYKOLÝZA = ANAEROBNÍ:

- V cytoplazmě
- Bez O_2 , odštěpení H^+
- Oxidace glukózy, uvolnění 2 molekul ATP

2. FÁZE = AEROBNÍ:

- V mitochondriích
- **Krebsův cyklus** = cyklus kyseliny citrónové
- **Dekarboxylace** = odštěpení CO_2
- **Dehydrogenace** = odštěpení H^+
- H spolu s koenzymem vstupuje do dýchacího řetězce – oxidace kyslíku na H_2O
- Uvolnění 6 molekul ATP + 2 z první fáze

Ovlivnění = stáří rostliny, teplota, koncentrace O_2 **FERMENTACE = kvašení** = bez kyslíku, vzniká málo energie $\rightarrow$ etanolu, toxický

	FOTOSYNTÉZA	DÝCHÁNÍ
KDE	Ve všech zelených částech rostliny	Všechny buňky dýchají
KDY	Za přístupu světla	Neustále (ve dne intenzivnější)
VSTUPNÍ PR.	$H_2O + CO_2$	Glukóza + O_2 + H_2O
VÝSTUPNÍ PR.	$O_2 + H_2O + C_6H_{12}O_6$	$H_2O + CO_2$
ENERGIE	vzniká	spotřebovává

ROZMNOŽOVÁNÍ ROSTLIN:**POHLAVNÍ** = splynutí pohlavních buněk, semena nesou znaky rodičů**NEPOHLAVNÍ** = výtrusy – spóry (houby, kapradiny)**RODOZMĚNA** = metagenese = střídání pohlavní a nepohlavní generace (mechy)**VEGETATIVNÍ** = pomocí částí rostlinného těla (K, S, L) $\rightarrow$ klon = identický se svými rodiči

- **Řízkování** = muškát, rybíz
- **Roubování stromů** = ovocné dřeviny
- **Hřížení** = malina

VODNÍ REŽIM:

- Příjem + vedení + výdej vody

Fce H_2O : rozpouštědlo, prostředí pro reakce, transport látek, účastní se metabolických reakcí, termoregulace, oplození, rozšiřování semene**PŘÍJEM:**

- nižší a ponořené rostliny – celým povrchem těla
- vyšší rosa – kořenový systém
- podíl difúze a osmózy

OSMÓZA = pronikání látek přes semipermeabilní membránu (jen pro H_2O)**OSMOTICKÝ TLAK** = tlak toku vody, pronikající přes semipermeabilní membránu do roztoku, kde je vyšší koncentrace rozpuštěných látek

TURGOR = tlak vakuoly na buněčnou stěnu

Vadnoucí rostliny = **nízký turgor** X dobré zásobení = **vysoký turgor**

Opak turgoru = plazmolýza

VÝDEJ:

TRANSPIRACE = vypařování vod z nadzemních částí rostlin, pasivní děj, sluneční energie

rychlost = maximální před polednem

stomatární transpirace = průduchy

kutikulární transpirace = interceluáry – probíhá stále

ovlivnění:

- vnitřní faktory = velikost + počet průduchů, stavba listů, vlastnosti kutikuly
- vnější faktory = teplota a vlhkost vzduchu, pohyb vzduchu, půdní vlhkost
- **transpirační koeficient** = hmotnost H₂O v gramech potřebné na vytvoření 1g sušiny
- **intenzita transpirace** = množství vydané vody, odpařené za jednotku času

GUTACE = vytlačování přebytečné vody skulinami /hytadoty/ - kontryhel

VEDENÍ:

TRANSPIRAČNÍ PROUD DŘEVNÍ ČÁSTI – od kořenů k listům (cévách a cévicích)

- transpirace, kořenový vztlak, koheze (soudržnost)
- **kohezní síly** = soudržnost molekul H₂O
- **kapilární vztlínání** = úzké prostory – vytlačování vody

KOŘENOVÝ VZTLAK = vytlačování H₂O do nadzemních částí + rozpuštěné látky xylémy

- poraněný kmen – vytéká míza

+ KAAPILARITA + ADHEZE

vodní bilance rostliny = poměr mezi přijatou a vydanou vodou

vodní deficit = nadměrný výpar

MINERÁLNÍ VÝŽIVA:

- procesy příjmu a vedení a využití minerálních látek = iontů anorganických solí
- jednobuněčné – celým povrchem těla
- vyšší – kořenový systém (kořenové vlášení)
- hlavní zdroj je **půda** – prvotní zdroj je pevná fáze půdy = jílu, humusové částice